سرمقاله

جشن سینما؛ بازگشت یک ضرورت صنفی

امیر افشارفتوحی
دبیر تحریریه

هفت سال دوری از یک سنت صنفی، برای سینمایی که حیاتش به کار جمعی و همکاری ده‌ها حرفه وابسته است، اتفاق کوچکی نیست. در این سال‌ها فیلم ساخته شد و جشنواره‌های مختلفی برگزار شد، اما جای خالی رویدادی که سینماگران در آن به ارزیابی دستاوردهای همکارانشان بنشینند، همچنان احساس می‌شد. بازگشت جشن خانه سینما پس از این وقفه طولانی را باید فراتر از احیای یک مراسم فرهنگی دانست؛ این بازگشت فرصتی برای ترمیم پیوندهای صنفی و یادآوری هویتی جمعی است که بدون آن، سینما به مجموعه‌ای از فعالیت‌های پراکنده و رقابت‌های فردی تقلیل پیدا می‌کند.

جشن خانه سینما باید با جشنواره‌ها و دیگر مراسم اهدای جایزه تفاوت داشته باشد و اهمیت آن در شمار تندیس‌ها و شکوه مراسم نیست، بلکه در ماهیت داوری و مرجعیت حرفه‌ای آن است. وقتی سینماگران درباره کار همکاران خود داوری می‌کنند، تخصص و شناخت حرفه‌ای جایگزین ملاحظات بیرونی می‌شود. فیلم‌بردار کیفیت فیلم‌برداری را می‌سنجد، تدوینگر درباره تدوین نظر می‌دهد و متخصصان هر حوزه، ارزش کار هم‌صنفان خود را تشخیص می‌دهند. چنین داوری‌ای می‌تواند کیفیت‌هایی را برجسته کند که در گیشه و هیاهوی تبلیغات کمتر دیده می‌شوند. اعتبار جشن خانه سینما بیش از هر چیز به استقلال رأی و سلامت داوری‌های آن وابسته است.

البته صنفی بودن یک جشن به‌خودی خود تضمین‌کننده اعتبار آن نیست و داوری همکاران زمانی ارزشمند است که از مناسبات شخصی، رفاقت‌ها و ملاحظات غیرحرفه‌ای فاصله بگیرد. اگر قرار است این جشن به مرجعی معتبر برای شناخت کیفیت سینمای ایران تبدیل شود، سازوکار انتخاب داوران، معیارهای ارزیابی و شیوه تصمیم‌گیری باید روشن و قابل اعتماد باشد و شفافیت در اینجا تشریفات اداری نیست؛ بلکه بخشی از اعتبار جایزه است. حمایت از جشن نیز نباید به معنای مصون دانستن آن از نقد باشد؛ هرچه جایگاه این رویداد مهم‌تر باشد، ضرورت پاسخ‌گویی آن بیشتر خواهد بود.

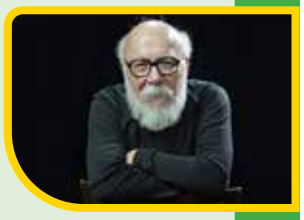
از سوی دیگر، جشن خانه سینما نباید به رقابتی برای اثبات برتری چند چهره یا فیلم محدود شود. سینما حاصل همکاری مجموعه‌ای از تخصص‌هاست و بسیاری از تلاش‌های حرفه‌ای در سایه ستاره‌محوری و توجه بیش از اندازه به نام کارگردانان و بازیگران کمتر دیده می‌شوند. یکی از کارکردهای مهم این جشن باید بازگرداندن توجه به همین سرمایه کمتر دیده‌شده باشد؛ کسانی که کیفیت نهایی یک اثر بدون دانش و مهارت آنها شکل نمی‌گیرد. به رسمیت شناختن این نقش‌ها، تأکید بر این واقعیت است که سینما هنری جمعی است و هیچ موفقیت ماندگاری بدون مشارکت حرفه‌های گوناگون به دست نمی‌آید.

اما مهم‌ترین مسئله درباره بازگشت جشن خانه سینما، آینده آن است. هفت سال وقفه نشان داد که یک سنت صنفی، حتی با سابقه و اعتبار گذشته، بدون اراده مستمر می‌تواند از حیات حرفه‌ای یک مجموعه حذف شود. اختلافات درون‌صنفی، مشکلات اقتصادی و تغییر شرایط مدیریتی ممکن است بر سر راه هر رویدادی قرار بگیرند، اما نباید بهانه‌ای برای تعطیلی طولانی‌مدت یکی از مهم‌ترین قرارهای جمعی سینماگران باشند. استمرار جشن باید به سازوکاری پایدار وابسته باشد، نه اشخاص و مناسبات مقطعی. این مسئولیت هم بر عهده برگزارکنندگان است و هم صنوفی که صاحب اصلی این رویداد‌اند.

البته این جشن صنفی قرار نیست تصویری بی‌نقص از سینمای ایران ارائه کند. سینمایی که با بحران اقتصادی، دشواری‌های تولید و کاهش ارتباط با بخشی از مخاطبان روبه‌روست، بیش از هر زمان به فضایی برای گفت‌وگو و بازنگری نیاز دارد. جشن خانه سینما می‌تواند فراتر از معرفی آثار برگزیده، فرصتی برای مواجهه صریح با این مسائل باشد؛ جایی که سینماگران برای شنیدن یکدیگر، طرح اختلاف‌نظرها و تقویت مناسبات حرفه‌ای گرد هم بیایند. چنین کارکردی قطعا به این رویداد عمق اجتماعی و صنفی می‌بخشد.

بازگشت جشن خانه سینما اتفاقی مثبت و قابل تامل است، اما نباید به همین بازگشت بسنده کرد. این رویداد زمانی به جایگاه واقعی خود می‌رسد که داوری‌هایش معتبر، مناسباتش شفاف، حضورش فراگیر و استمرارش تضمین‌شده باشد. به نظرم سینمای ایران به مراسم دیگری برای اهدای تندیس نیاز ندارد؛ به نهادی زنده برای پاسداشت کیفیت، تقویت همبستگی و بازشناسی سرمایه حرفه‌ای خود نیازمند است. بنابراین امیدواریم هفت سال وقفه آخرین تجربه از این دست باشد و ارزش بازگشت جشن خانه سینما را نه در شبی که برگزار می‌شود، بلکه در سال‌هایی باید سنجید که پس از آن، بی‌وقفه و با اعتبار ادامه پیدا می‌کند.

علیرضا داودنژاد درصدد ساخت فیلمی درباره جنگ ۴۰ روزه

علیرضا داودنژاد، کارگردان سینما، ساخت پروژه سینمایی «زوجه دیجیتال» را متوقف کرده و نگارش فیلم‌نامه‌ای با موضوع جنگ ۴۰ روزه را در دستور کار قرار داده است.

داودنژاد که پیش‌تر برای ساخت فیلم‌نامه «زوجه دیجیتال» پروانه ساخت دریافت کرده بود، در تصمیم جدیدی که گرفته است فعلا این پروژه را کنار بگذارد و روی فیلم‌نامه تازه خود تمرکز کند. بر اساس اطلاعات به‌دست‌آمده، عنوان موقت اثر جدید او «نصف جهان» است و داستان آن به جنگ تحمیلی ۴۰ روزه می‌پردازد. با این حال، هنوز جزئیات بیشتری درباره مضمون و شخصیت‌های داستان، عوامل احتمالی تولید، زمان آغاز فیلم‌برداری و برنامه اکران این فیلم اعلام نشده است.

صباخبر

سیدجواد هاشمی با «پاکوتا» می‌آید

فیلم سینمایی «پاکوتا» به نویسندگی، تهیه‌کنندگی و کارگردانی سیدجواد هاشمی، به‌عنوان پرهزینه‌ترین فیلم کودک سینمای ایران، با محوریت حفاظت از منابع آبی در فومن کلید خورد.

این فیلم با داستانی ماجراجویانه، مفاهیم مرتبط با محیط زیست و اهمیت حفظ منابع طبیعی را در قالب روایتی متناسب با مخاطبان کودک و نوجوان به تصویر می‌کشد.

داستان فیلم درباره کره‌الاغی به نام پاکوتاست که برای آزادسازی رودخانه‌ای که به تصرف گوریل‌های زورگو درآمده، سفری دشوار را آغاز می‌کند. او با کمک قهرمانی منزوی و تکیه بر شجاعت و فداکاری، برای نجات سرزمینش و بازگرداندن آب به شهر تلاش می‌کند.

اسامی بازیگران این فیلم بزودی اعلام خواهد شد.

صباخبر

گزارش اکران گیشه سینماها در هفته گذشته

هفته ۸۳ میلیاردی سینما با صدرنشینی بورسیه

سینمای ایران در هفته سی‌وسوم سال، از ۹ تا ۱۵ آبان، میزبان ۶۵۸ هزار و ۶۲۲ مخاطب بود و با فروش ۸۳ میلیارد و ۶۶۷ میلیون تومان، هفته‌ای پررونق داشت. «بورسیه» به کارگردانی برزو نیک‌نژاد در صدر جدول مخاطبان ایستاد و پردیس سینمایی کورش هم پرمخاطب‌ترین مجموعه سینمایی شد. این آمار در کنار تصویر امیدوارکننده فروش، از تمرکز مخاطبان بر چند عنوان مشخص نیز حکایت دارد.

«بورسیه» با ۳۰۲ هزار و ۶۵۶ مخاطب، نزدیک به ۴۶ درصد کل تماشاگران این هفته را به خود اختصاص داد. فیلم «خانوم والده» با ۱۳۹ هزار و ۵۵۶ مخاطب در جایگاه دوم قرار گرفت و سهمی حدود ۲۱ درصد داشت. به این ترتیب، دو فیلم نخست روی‌هم‌رفته بیش از ۶۷ درصد تماشاگران هفته را جذب کردند؛ آماری که از تمرکز مخاطب بر دو عنوان پرفروش حکایت دارد.

انیمیشن «سفینه نجات» به کارگردانی هادی محمدیان با ۶۱ هزار و ۶۶۸ مخاطب، «بی‌دار» به کارگردانی حسین امیری‌دوماری با ۴۴ هزار و ۷۰۰ مخاطب و «بامبولک ۲» به کارگردانی محمدمتین اوجانی با ۲۸ هزار و ۹۶۸ مخاطب در رتبه‌های سوم تا پنجم قرار گرفتند. مجموع مخاطبان پنج فیلم نخست به ۵۷۷ هزار نفر می‌رسد؛ نزدیک به ۸۸ درصد کل تماشاگران. این نسبت نشان می‌دهد سهم سایر فیلم‌های روی پرده محدود بوده و رقابت اصلی میان شمار اندکی از آثار جریان داشته است.

پردیس سینمایی کورش با ۲۷ هزار و ۱۲۴ مخاطب صدرنشین شد. ایران‌مال با ۲۱ هزار و ۸۴۸ مخاطب دوم شد و هدیش با ۱۲ هزار و ۹۶۱ مخاطب، هنرشهر آفتاب شیراز با ۱۲ هزار و ۹۶۰ مخاطب و آزادی با ۱۲ هزار و ۷۷۵ مخاطب، جایگاه‌های بعدی را به دست آوردند. رشد مخاطب هر پنج پردیس نسبت به هفته قبل، از ۱۳ درصد در کورش تا ۴۴ درصد در هنرشهر آفتاب شیراز متغیر بود. نزدیکی آمار سه مجموعه هدیش، هنرشهر آفتاب و آزادی رقابت نزدیک آن‌ها را نشان می‌دهد؛ رقابتی که اختلاف چند ده مخاطب نیز می‌تواند جایگاه مجموعه‌ها را تغییر دهد.

مجموع فروش ۸۳ میلیارد و ۶۶۷ میلیون تومانی در برابر ۶۵۸ هزار و ۶۲۲ مخاطب، میانگین فروش حدود ۱۲۷ هزار تومان به ازای هر تماشاگر را رقم می‌زند. این میانگین تصویر کاملی از قیمت بلیت یا ترکیب سانس‌ها ارائه نمی‌کند، اما معیاری برای سنجش گردش مالی سینما در این هفته است و امکان مقایسه تقریبی میزان فروش با تعداد تماشاگران را فراهم می‌کند.

آمار هفته سی‌وسوم از فروش مثبت و افزایش مخاطب در پردیس‌های پیشرو خبر می‌دهد، اما تمرکز بخش عمده تماشاگران بر دو فیلم نخست و پنج عنوان پرفروش، پرسشی پیش می‌کشد؛ آیا افزایش فروش به معنای گسترش انتخاب مخاطبان نیز هست، یا بازار همچنان به چند فیلم محدود وابسته مانده است؟

صباخبر

درگذشت سباستین لئیو در ۵۲سالگی

سباستین لئیو، کارگردان شیلیایی برنده جایزه اسکار، جمعه در ۵۲ سالگی درگذشت. خانواده او با انتشار بیانیه‌ای، ضمن تأیید خبر درگذشتش، به دلایل سلامتی اشاره کردند و خواستار احترام به حریم خصوصی خود شدند. لئیو هنگام مرگ مشغول ساخت فیلم «شاعر شیلیایی» بر اساس رمانی از آلخاندرو زامبرا بود. او با فیلم «یک زن شگفت‌انگیز» در سال ۲۰۱۸ تاریخ‌ساز شد و نخستین جایزه اسکار بهترین فیلم بین‌المللی را برای سینمای شیلی به ارمغان آورد. پیش از آن نیز با فیلم «گلوریا» به شهرت جهانی رسیده بود؛ اثری درباره زنی میانسال که در جست‌وجوی عشق و استقلال است. او بعدها همین داستان را با بازی جولین مور در فیلم «گلوریا بل» بازسازی کرد. «نافرمانی» با بازی ریچل وایس و ریچل مک‌آدامز و «شگفتی» با بازی فلورانس پیو از دیگر آثار بین‌المللی این فیلمساز هستند. آخرین ساخته او، موزیکال «موج»، با الهام از اعتراض‌های دانشجویی شیلی در سال ۲۰۱۸، در جشنواره فیلم کن ۲۰۲۵ به نمایش درآمد.

مهر

بازگشت استاد تعلیق به سینما

فیلم تازه برایان دی پالما، «انتقام شیرین»، ممکن است تا فوریه آماده و در سال ۲۰۲۷ اکران شود. پینو دوناجیو تأیید کرده موسیقی این فیلم را می‌سازد؛ نهمین همکاری او با دی پالما که از «کری» در سال ۱۹۷۶ آغاز شد. دوناجیو گفته است آهنگسازی آثار دی پالما را پس از تماشای نسخه تدوین‌شده آغاز می‌کند و سپس با تمرکز بر حال‌وهوا و صحنه‌های مهم، کار را در ونیز پیش می‌برد. آماده‌شدن موسیقی تا فوریه می‌تواند نشانه تکمیل تدوین باشد. هنوز اطلاعاتی درباره بازیگران، زبان فیلم و شرکت پخش منتشر نشده است. فیلمبرداری که ابتدا برای تابستان در پرتغال برنامه‌ریزی شده بود، به اکتبر موکول شد. پدرو سوترو، فیلمبردار «باکورائو» و «آکواریوس»، مدیر فیلمبرداری است. «انتقام شیرین» با الهام از دو پرونده واقعی قتل ساخته می‌شود و نخستین فیلم دی پالما پس از «دومینو» در سال ۲۰۱۹ است. دی پالما آثاری چون «کری»، «صورت زخمی»، «راه کارلیتو» و «تسخیرناپذیران» را در کارنامه سینمایی خود دارد.

مهر